

Konstytucja RP. Rozdział XII – Zmiana Konstytucji RP

- [Wprowadzenie](#)
- [Przeczytaj](#)
- [Film](#)
- [Sprawdź się](#)
- [Dla nauczyciela](#)

Bibliografia:

- Źródło: Piotr Okarmus, *Czynniki wpływające na trwałość konstytucji*, „Administracja: teoria, dydaktyka, praktyka” 2013, nr 4, t. 33.
- Źródło: *Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r.*, dostępny w internecie: sejm.gov.pl [dostęp 26.05.2020 r.].

Konstytucja RP. Rozdział XII – Zmiana Konstytucji RP

Źródło: domena publiczna.

Materiał jest częścią serii „**Repetitorium**”.

W tym materiale powtórzymy wiadomości z jednego z działów wiedzy o społeczeństwie. Powtórzenie opierać się będzie na zestawie ćwiczeń interaktywnych z zakresu zmian w konstytucji oraz na pracy z tekstami źródłowymi i multimediami. W dalszej części znajdują się dokładniejsze informacje na temat tego, jak czytać polecenia oraz odpowiadać na pytania. Podpowiadamy, na co warto zwrócić uwagę.

Twoje cele

- Wskażesz przebieg wprowadzania zmian do Konstytucji RP.
- Przeanalizujesz typy poleceń do ćwiczeń dotyczących XII rozdziału Konstytucji RP.
- Ocenisz swoją wiedzę, wykonując zestaw ćwiczeń.

Dla zainteresowanych

**Konstytucja RP.
Preambuła, rozdział I i II**

**Konstytucja RP. Rozdział
III – Źródła prawa**

**Konstytucja RP. Rozdział
IV – Sejm i Senat.
Procedura legislacyjna**

**Konstytucja RP. Rozdział
V – Prezydent RP**

**Konstytucja RP. Rozdział
VI – Rada Ministrów
i administracja rządowa**

**Konstytucja RP. Rozdział
VII – Samorząd
terytorialny**

**Konstytucja RP. Rozdział
VIII – Sądy i trybunały.
Sąd Najwyższy**

**Konstytucja RP. Rozdział
IX – Organy kontroli
państwowej i ochrony
prawa. Organy
konstytucyjne**

**Konstytucja RP. Rozdział
X – Finanse publiczne**

**Konstytucja RP. Rozdział
XI – Stany nadzwyczajne**

Przeczytaj

Ćwiczenia

W powtórkowych lekcjach skupimy się na części poświęconej pytaniom. Odnoszą się one do wielu różnych materiałów źródłowych (nie tylko tekstów oraz ilustracji, ale również map, tabel czy wykresów itp.). Przede wszystkim musisz dokładnie zapoznać się z materiałami źródłowymi, ale także zwrócić uwagę na polecenia. Poniżej przybliżamy, jak rozumieć polecenia w zadaniach różnego typu:

Pamiętajcie, że odpowiedź musi odnosić się do źródła – błędem jest bazowanie wyłącznie na swojej wiedzy i zignorowanie podanego źródła. Chodzi bowiem o to, aby osoba odpowiadająca na pytanie umiejętnie połączyła analizę materiału źródłowego z własną wiedzą. Nie bójcie się korzystać z posiadanych informacji i zawsze odwołujcie się do podanych źródeł. Pamiętajcie również o tym, by wczytywać się w polecenia – czasem wiedza własna nie jest potrzebna, czasem tekst to tylko inspiracja, a innym razem należy połączyć wiedzę z interpretacją tekstu.

Konstytucja RP. Rozdział XII – Zmiana Konstytucji RP

Szczególny charakter konstytucji, jako ustawy nadrzędnej wobec wszystkich aktów prawnych wydawanych w państwie demokratycznym skutkuje szczególnym trybem jej zmiany. Procedura zmiany konstytucji jest odmienna od procedury ustaw zwykłych.

W przypadku Konstytucji RP inicjatywa zmiany konstytucji należy do:

- 1/5 ustawowej liczby posłów;
- senatu;
- Prezydenta RP.

Pierwsze czytanie projektu ustawy o zmianie konstytucji nie może się odbyć wcześniej niż 30. dnia od złożenia projektu w sejmie. Do przyjęcia konstytucji przez

sejm niezbędna jest akceptacja 2/3 składu posłów w obecności co najmniej połowy ustawowej liczby posłów.

Senat ma nie więcej niż 60 dni może na procedowanie propozycji zmian w konstytucji. Senat nie ma możliwości dokonywania poprawek. Musi zatwierdzić projekt w całości (do czego potrzebuje [bezwzględnej większości](#) głosów w obecności co najmniej połowy ustawowej liczby senatorów), albo w całości go odrzucić. Oznacza to, że senat nie może proponować sejmowi modyfikowania treści projektu. Sprzeciwiając się zmianie konstytucji, senat definitywnie przerywa tok pracy nad danym projektem (tzw. [weto absolutne](#)). Aby doszło do nowelizacji konstytucji jest potrzebna zgoda obu izb parlamentu.

Nie przewiduje się obligatoryjnego referendum konstytucyjnego, jeżeli jednak zamiana konstytucji dotyczy rozdziałów : I,II lub XII, to podmioty uprawnione do do inicjowania zamiany konstytucji mogą zażądać w terminie 45 dni od uchwalenia tej zmiany przez Senat przeprowadzenie referendum. Zmiana konstytucji zostaje przyjęta, jeżeli opowiedziała się za nią większość głosujących (nie ma wymogu frekwencji wyborczej).

Prezydent ma obowiązek podpisanie ustawy zmieniającej i nie może w w przypadku szczególnego trybu wykorzystać prawa weta. Jest to logiczny skutek wyboru większości koniecznej zarówno do uchwalenia konstytucji, jak i odrzucenia weta prezydenckiego.

Konstytucja RP nie może zostać zmieniona w w czasie trwania stanu nadzwyczajnego, co oznacza, że nie wolno w tym okresie wnosić projektów ustaw o zmianie konstytucji, a prace nad projektami wniesionymi należy zawiesić.

Słownik

weto

prawo wyrażenia sprzeciwu wobec dowolnej decyzji

weto absolutne

instrument prawny, którego użycie powoduje odrzucenie aktu prawnego w całości.

weto ustawodawcze

uprawnienie egzekutywy do zawieszenia wejścia w życie aktu prawnego uchwalonego przez parlament

większość bezwzględna

większość osiągnięta, gdy podczas głosowania liczba głosów za wnioskiem jest większa od sumy głosów przeciw i wstrzymujących się; do przyjęcia wniosku konieczna jest liczba ponad 50% głosów osób popierających go

większość kwalifikowana

większość głosów przekraczająca połowę, niezbędna do podjęcia uchwały przez dane zgromadzenie, wyrażona procentem (np. 60%, 70%) lub ułamkiem

Film

Polecenie 1

Zapoznaj się z filmem i wykonaj ćwiczenie.

Film dostępny pod adresem <https://zpe.gov.pl/a/Dwv8mjpDb>

Źródło: Englishsquare.pl sp. z o.o., licencja: CC BY-SA 3.0.

Film nawiązujący do treści materiału *Nowelizacje konstytucji*.

Ćwiczenie 1

Stwórz pomysł inicjatywy ustawodawczej, którą chcesz wnieść do sejmiku.

Sprawdź się

Pokaż ćwiczenia:

Ćwiczenie 1

Uzupełnij zdanie.

Procedurę uchwalania zmiany konstytucji od zwykłej drogi legislacyjnej odróżnia m.in. podniesienie większości wymaganej dla zmian w sejmie do wysokości 2/3 głosów i kworum do wysokości...

3/5 ustawowej liczby posłów.

2/3 ustawowej liczby posłów.

1/2 ustawowej liczby posłów.

3/4 ustawowej liczby posłów.

Ćwiczenie 2

Uzupełnij tekst.

Procedurę uchwalania zmiany konstytucji od zwykłej drogi legislacyjnej odróżnia m.in. wykluczenie wnoszenia poprawek przez ; w przypadku braku akceptacji zmian przyjętych przez projekt upada. Ponadto projekt ustawy o zmianie konstytucji – inaczej niż przy zwykłych ustawach – nie może zostać złożony przez .

prezydenta

Radę Ministrów

senat

Trybunał Konstytucyjny

sejm

Zapoznaj się z tekstem i wykonaj ćwiczenie.

“ **Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r.**

Art. 235

1. Projekt ustawy o zmianie Konstytucji może przedłożyć co najmniej 1/5 ustawowej liczby posłów, Senat lub Prezydent Rzeczypospolitej.
2. Zmiana Konstytucji następuje w drodze ustawy uchwalonej w jednakowym brzmieniu przez Sejm i następnie w terminie nie dłuższym niż 60 dni przez Senat.
3. Pierwsze czytanie projektu ustawy o zmianie Konstytucji może odbyć się nie wcześniej niż trzydziestego dnia od dnia przedłożenia Sejmowi projektu ustawy.
4. Ustawę o zmianie Konstytucji uchwała Sejm większością co najmniej 2/3 głosów w obecności co najmniej połowy ustawowej liczby posłów oraz Senat bezwzględną większością głosów w obecności co najmniej połowy ustawowej liczby senatorów.
5. Uchwalenie przez Sejm ustawy zmieniającej przepisy rozdziałów I, II lub XII Konstytucji może odbyć się nie wcześniej niż sześćdziesiątego dnia po pierwszym czytaniu projektu tej ustawy.
6. Jeżeli ustawa o zmianie Konstytucji dotyczy przepisów rozdziału I, II lub XII, podmioty określone w ust. 1 mogą zażądać, w terminie 45 dni od dnia uchwalenia ustawy przez Senat, przeprowadzenia referendum

zatwierdzającego. Z wnioskiem w tej sprawie podmioty te zwracają się do Marszałka Sejmu, który zarządza niezwłocznie przeprowadzenie referendum w ciągu 60 dni od dnia złożenia wniosku. Zmiana Konstytucji zostaje przyjęta, jeżeli za tą zmianą opowiedziała się większość głosujących.

7. Po zakończeniu postępowania określonego w ust. 4 i 6 Marszałek Sejmu przedstawia Prezydentowi Rzeczypospolitej uchwaloną ustawę do podpisu. Prezydent Rzeczypospolitej podpisuje ustawę w ciągu 21 dni od dnia przedstawienia i zarządza jej ogłoszenie w Dzienniku Ustaw Rzeczypospolitej Polskiej.

Źródło: *Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r.*, dostępny w internecie: sejm.gov.pl [dostęp 26.05.2020 r.].

Wskaż, które stwierdzenia, dotyczące różnic między procedurą uchwalania zmiany konstytucji a zwykłą drogą legislacyjną, są prawdziwe, a które fałszywe.

Stwierdzenie	Prawda	Fałsz
Ograniczenie podmiotów uprawnionych do inicjatywy ustawodawczej – nie posiada jej: Rada Ministrów, grupa co najmniej 100 tysięcy wyborców, a liczba posłów wymagana do ważności wniosku określona jest w wysokości co najmniej 1/5 składu sejmu.	☐	☐
Prawo skargi do Trybunału Konstytucyjnego dla prezydenta, marszałków sejmu i senatu, grupy 50 posłów i 30 senatorów.	☐	☐
Podniesienie większości wymaganej w senacie do 2/3 większości głosów i kworum 2/3 ustawowej liczby senatorów.	☐	☐

Ćwiczenie 4

Wskaż, który fragment konstytucji dotyczy inicjatywy w kwestii jej nowelizacji, a który nie.

Fragment konstytucji	Dotyczy	Nie dotyczy
Inicjatywa ustawodawcza przysługuje posłom, senatowi, Prezydentowi Rzeczypospolitej i Radzie Ministrów.	☐	☐
Projekt ustawy (...) może przedłożyć co najmniej 1/5 ustawowej liczby posłów, senat lub Prezydent Rzeczypospolitej.	☐	☐

Ćwiczenie 5

Zapoznaj się z tekstem i wykonaj ćwiczenie.

((Piotr Okarmus

Czynniki wpływające na trwałość konstytucji

Do trybu zmiany nawiązuje jedna z klasycznych klasyfikacji ustaw zasadniczych na elastyczne i sztywne zaproponowana przez J. Bryce'a. Pierwsze miały być uchwalane w ten sam sposób co ustawy zwykłe, drugie w procedurze trudniejszej gwarantującej szczególną moc prawną.

Źródło: Piotr Okarmus, *Czynniki wpływające na trwałość konstytucji*, „Administracja: teoria, dydaktyka, praktyka” 2013, nr 4, t. 33.

Rozstrzygnij, czy polska konstytucja jest elastyczna. Swoje zdanie uzasadnij.

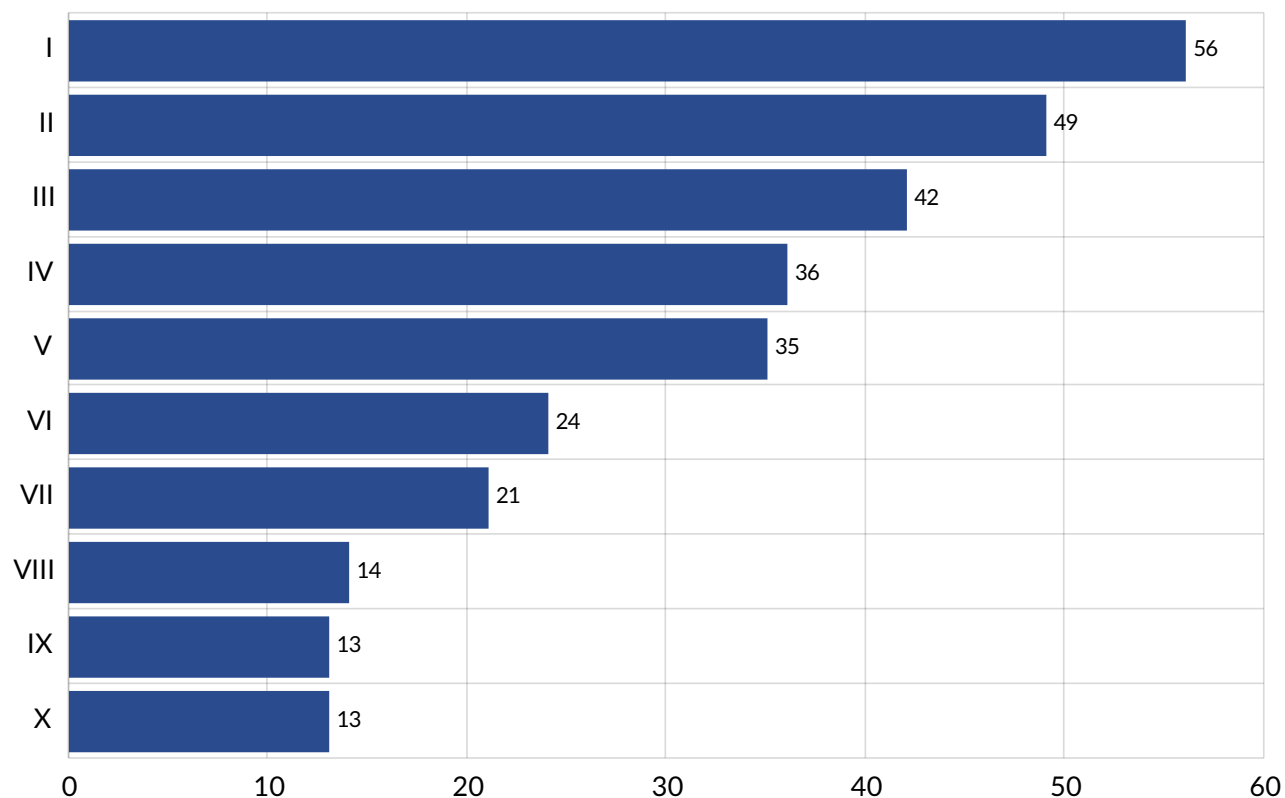
Rozstrzygnięcie:

Uzasadnienie:

Zapoznaj się z wykresem i wykonaj polecenie.

Jakie zmiany w polskiej konstytucji jesteś skłonny poprzeć najbardziej?

- I – Pozbawienie parlamentarzystów immunitetów
- II – Zmniejszenie liczby parlamentarzystów
- III – Mocniejsza ochrona praw obywatelskich
- IV – Zwiększenie gwarancji socjalnych dla obywateli
- V – Likwidacja senatu
- VI – Ochrona życia od momentu poczęcia
- VII – Wprowadzenie JOW-ów i ordynacji większościowej w wyborach do sejmu
- VIII – Wpisanie rozdziału dotyczącego członkostwa Polski w Unii Europejskiej
- IX – Rozluźnienie definicji małżeństwa umożliwiające wprowadzenie małżeństw homoseksualnych
- X – Zaostrzenie definicji małżeństwa skutkujące zakazem wprowadzenia związków partnerskich

Oprac. na podst.: Badanie DGB, *Jakie zmiany w polskiej Konstytucji jesteś skłonny poprzeć najbardziej?*, forsal.pl, 24.05.2016, [dostęp: 08.06.2020].

Źródło: Englishsquare.pl sp. z o.o., licencja: CC BY-SA 3.0.

Rozstrzygnij, które informacje, dotyczące nowelizacji polskiej konstytucji, są prawdziwe, a które fałszywe.

Stwierdzenie	Prawda	Fałsz
Postulaty zmian politycznych przeważają wśród pięciu najwyższych wskazań respondentów dotyczących nowelizacji.	☐	☐
Prawie jedna czwarta respondentów chce zmiany konstytucji odnośnie do prawa aborcyjnego.	☐	☐
49% respondentów chce nowelizacji w kwestii zmniejszenia liczby parlamentarzystów i jednoizbowości.	☐	☐

Zapoznaj się z tekstem i wykonaj ćwiczenie.

“ **Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r.**

Art. 235

6. Jeżeli ustawa o zmianie Konstytucji dotyczy przepisów rozdziału I, II lub XII, podmioty określone w ust. 1 mogą zażądać, w terminie 45 dni od dnia uchwalenia ustawy przez Senat, przeprowadzenia referendum zatwierdzającego. Z wnioskiem w tej sprawie podmioty te zwracają się do Marszałka Sejmu, który zarządza niezwłocznie przeprowadzenie referendum w ciągu 60 dni od dnia złożenia wniosku. Zmiana Konstytucji zostaje przyjęta, jeżeli za tą zmianą opowiedziała się większość głosujących.

Źródło: *Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r.*, dostępny w internecie: sejm.gov.pl [dostęp 26.05.2020 r.].

Wyjaśnij, czy referendum dotyczące nowelizacji rozdziału I, II, XII jest fakultatywne czy obligatoryjne.

Zapoznaj się z tekstem i wykonaj ćwiczenie.

“ Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r.

Art. 235

4. Ustawę o zmianie Konstytucji uchwała Sejm większością co najmniej $\frac{2}{3}$ głosów w obecności co najmniej połowy ustawowej liczby posłów oraz Senat bezwzględną większością głosów w obecności co najmniej połowy ustawowej liczby senatorów.

Źródło: *Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r.*, dostępny w internecie: sejm.gov.pl [dostęp 26.05.2020 r.].

Podaj najmniejszą liczbę posłów i senatorów, którzy muszą zagłosować „za”, by nowelizacja została uchwalona, przy założeniu, że na sali obrad obecna jest najmniejsza wymagana liczba parlamentarzystów.

Minimalna liczba posłów:

Minimalna liczba senatorów:

Dla nauczyciela

Autorka: Dorota Czarny

Przedmiot: wiedza o społeczeństwie

Temat: Rozdział XII – zmiana konstytucji

Grupa docelowa: III etap edukacyjny, liceum, technikum, zakres rozszerzony

Podstawa programowa:

Zakres rozszerzony

XI. System prawa w Rzeczypospolitej Polskiej.

Uczeń:

3) porównuje ścieżkę legislacyjną wymaganą do zmiany Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej, tworzenia ustaw, ustawy budżetowej i projektów uznanych za pilne.

Kształtowane kompetencje kluczowe:

- kompetencje w zakresie rozumienia i tworzenia informacji;
- kompetencje cyfrowe;
- kompetencje osobiste, społeczne i w zakresie umiejętności uczenia się;
- kompetencje obywatelskie.

Cele operacyjne:

Uczeń:

- wskazuje przebieg wprowadzania zmian do konstytucji;
- analizuje typy poleceń do ćwiczeń dotyczących XII rozdziału Konstytucji RP;
- ocenia swoją wiedzę, wykonując zestaw ćwiczeń.

Strategie nauczania:

- konstruktywizm;
- konektywizm.

Metody i techniki nauczania:

- burza mózgów;
- analiza tekstu źródłowego;
- quiz;

- dyskusja;
- rozmowa nauczająca z wykorzystaniem ćwiczeń interaktywnych.

Formy zajęć:

- praca indywidualna;
- praca w grupach;
- praca w parach;
- praca całego zespołu klasowego.

Środki dydaktyczne:

- komputery z głośnikami i dostępem do internetu, słuchawki;
- zasoby multimedialne zawarte w e-materiale;
- tablica interaktywna/tablica, pisak/kreda;
- flipcharty i markery;
- kartki z cyframi (tyle kartek, ile grup).

Przebieg zajęć:

Przed lekcją

1. Uczniowie zapoznają się z treścią e-materiału w celu aktywnego uczestnictwa w zajęciach.

Faza wstępna

1. Uczniowie proszeni są o sformułowanie celów lekcji. Zostają one zapisane na tablicy.

2. Wykorzystając burze mózgów, uczniowie charakteryzują pojęcie i znaczenie konstytucji dla społeczeństwa w państwie demokratycznym.

Faza realizacji

1. Uczniowie zostają podzieleni na sześć grup. Każda otrzymuje kartki i markery. Na podstawie informacji zawartych w sekcjach „Podsumowanie” i „Film” uczniowie układają pytania dla grup przeciwnych (5–10 pytań, dla każdej grupy po 1, 2 pytania, wszystko zależy od pracy w zespołach).

2. Po upływie czasu na przygotowanie pytań następuje wspólne ustalenie kryteriów rozgrywki:

- kolejność zadawania pytań, np. losowanie;
- sposób odpowiedzi, np. grupa pytająca wybiera osobę z grupy przeciwnej, która odpowiada samodzielnie lub z pomocą innej osoby;

- punktacja: samodzielna odpowiedź – 2 punkty, pomoc przy odpowiedzi – 1 punkt; brak odpowiedzi – 0 punktów
- informacja zwrotna od grupy pytającej.

3. Nauczyciel przygotowuje tabelę, w której będzie zapisywana punktacja.

4. uczniowie rozpoczynają grę gra, która toczy się do momentu, kiedy grupy wykorzystają wszystkie przygotowane pytania. Jeden z uczniów podsumowuje i wybrana komisja ocenia uczniów według ustalonego wcześniej kryterium. Ocena jest jawna i uczniowie mogą zgłaszać swoje wątpliwości.

5. Praca w parach. Uczniowie wykonują ćwiczenie pierwsze do filmu. Wybrana lub chętna para przedstawia odpowiedź, pozostali uczniowie mogą przedstawić swoje propozycje – dyskusja, na temat przedstawionych propozycji.

Faza podsumowująca

1. Uczniowie w parach wykonują wskazane przez nauczyciela ćwiczenia, a następnie konsultują swoje rozwiązania z inną parą i ustalają jedną wersję odpowiedzi.

2. Nauczyciel podsumowuje zajęcia, przekazując informację zwrotną na temat pracy poszczególnych zespołów, oraz wyjaśnia uczniowskie wątpliwości.

Praca domowa:

Zaproponuj inne materiały źródłowe do wybranego ćwiczenia.

Wykonaj pozostałe ćwiczenia z e-materiału.

Materiały pomocnicze:

Piotr Okarmus, *Czynniki wpływające na trwałość konstytucji*, „Administracja: teoria, dydaktyka, praktyka” 2013, nr 4, t. 33.

Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r., sejm.gov.pl.

Badanie DGB, *Jakie zmiany w polskiej Konstytucji jesteś skłonny poprzeć najbardziej?*, forsal.pl, 24.05.2016.

Słownik myśli społeczno-politycznej, praca zbiorowa, Wydawnictwo Szkolne PWN, Warszawa 2007.

Wskazówki metodyczne opisujące różne zastosowania multimediu:

Film można wykorzystać w fazie wstępnej jako bazę do inicjowania dyskusji.